

POSTANOWIENIE

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Andrzej Wróbel

SSA Ewa Stefańska (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K.C. i K. C.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie VI ACa .../16,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 kwietnia 2017 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Powodowie ński wniesli do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie ich prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, dotyczącą postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (sygn. akt VI ACa .../16), domagając się: stwierdzenia przewlekłości tego postępowania, wydania Sądowi Apelacyjnemu w [...] zalecenia niezwłocznego podjęcia czynności mających na celu rozpoznanie sprawy, przyznania od Skarbu Państwa na rzecz każdego ze skarżących kwot po 10.000 zł, a także zasądzenia na ich rzecz kosztów postępowania skargowego.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazali, że naruszenie ich prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nastąpiło poprzez nierozpoznanie wniesionej przez nich apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji przez okres 1

roku i 1 miesiąca, przy czym w tym czasie Sąd drugiej instancji nie wyznaczył terminu rozpoznania środka odwoławczego, ani nie podjął w sprawie jakichkolwiek innych czynności. Podali, że wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w [...] - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił wniesione przez nich powództwo i skarżący w dniu 18 stycznia 2016 r. złożyli apelację od tego wyroku. W dniu 24 lutego 2017 r. pełnomocnik skarżących przeprowadził rozmowę telefoniczną z pracownikiem Sądu Apelacyjnego w [...] i uzyskał informację, że w sprawie nie wyznaczono terminu rozpoznania apelacji, ani nie podjęto żadnych innych czynności.

Zdaniem skarżących w przedmiotowej sprawie nie występuje potrzeba prowadzenia skomplikowanego postępowania dowodowego w celu ustalenia stanu faktycznego sprawy, gdyż spór ma charakter wyłącznie prawny, zaś Sąd odwoławczy dysponuje materiałami niezbędnymi do wydania rozstrzygnięcia. W tej sytuacji niepodejmowanie przez Sąd Apelacyjny w [...] jakichkolwiek czynności od ponad 13 miesięcy jest oznaką opieszałości postępowania.

Ponadto skarżący wskazali, że brak prawomocnego wyroku w niniejszej sprawie wpływa niekorzystnie na ich sytuację, ponieważ utrudnia dochodzenie roszczeń od ubezpieczyciela. Wyjaśnili, że na żądanie Banku dokonali spłaty kredytu wchodzącego w skład masy spadkowej po ich zmarłym synu, pomimo ubezpieczenia spłaty tego kredytu na wypadek śmierci, wobec odmowy wypłaty odszkodowania na podstawie - ich zdaniem - abuzywnego postanowienia wyłączającego odpowiedzialność Ubezpieczyciela. Skarżący stwierdzili, że spłata kwoty kredytu stanowiła dla nich bardzo duży wysiłek finansowy, zaś okoliczność, że proces ma związek z ich tragicznie zmarłym synem, wywołuje u nich negatywne przeżycia psychiczne.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] zgłosił swój udział w sprawie i wnosił o oddalenie skargi. Wskazał, że przewlekłość postępowania przed sądem odwoławczym można rozważać dopiero od dnia przekazania akt sprawy do tego sądu, a nie od daty nadania przez stronę apelacji w placówce operatora pocztowego. W niniejszej sprawie akta z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 18 kwietnia 2016 r. Akta te oczekiwały na wyznaczenie terminu rozprawy odwoławczej do dnia 10 marca 2017 r., a więc przez okres 10

miesiący i 20 dni. Termin rozprawy odwoławczej został wyznaczony na dzień 17 maja 2017 r., przypadający po upływie 12 miesięcy od wpływu akt sprawy z apelacją do Sądu odwoławczego. Tymczasem średni czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...] aktualnie wynosi około 15 miesięcy.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] podkreślił, że wprowadzie w okresie od 18 kwietnia 2016 r. do 10 marca 2017 r. w niniejszej sprawie nie został wyznaczony termin rozprawy, to fakt ten nie jest równoznaczny z niepodejmowaniem w sprawie żadnych czynności. Przed wyznaczeniem terminu rozprawy należało bowiem zbadać, czy przekazana do rozpoznania apelacja nie zawierała braków formalnych. Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wskazał, że w judykaturze za przewlekłe uznaje się postępowanie odwoławcze trwające ponad 12 miesięcy, zaś w niniejszej sprawie nie został wyznaczony termin rozprawy odwoławczej przez okres ponad 10 miesięcy.

Według Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...] nie każda zwłoka może być przyczyną stwierdzenia przewlekłości postępowania, lecz jedynie zwłoka nieuzasadniona. Tymczasem w niniejszej sprawie nie można uznać, że taka zwłoka miała miejsce, albowiem oceniając czas oczekiwania strony na wyznaczenie terminu rozprawy i rozpoznanie sprawy nie można nie uwzględnić stopnia obciążenia VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] sprawami apelacyjnymi i zażaleniowymi. Z treści § 43 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 2316 ze zm., zwanego dalej „Regulaminem”) wynika obowiązek rozpoznawania spraw w kolejności wynikającej z ich wpływu do wydziału. Powoduje to, że przedmiotowa sprawa nie mogła zostać rozpoznana przed sprawami, które wpłynęły jeszcze w 2015 r.

W 2015 r. do VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło łącznie 5.638 spraw, zaś sędziowie załatwili łącznie 6.797 spraw i na koniec tego okresu do rozpoznania pozostało 2.134 spraw w kategorii ACa. W 2015 r. limit etatów sędziowskich wynosił 27, a liczba sędziów faktycznie orzekających wynosiła 22. W 2016 r. do VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło łącznie 6.748 spraw i na koniec tego okresu do rozpoznania pozostało 2.639 spraw w

kategorii ACa. W 2016 r. limit etatów sędziowskich wynosił 33, a liczba sędziów faktycznie orzekających wynosiła 23.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] podkreślił, że nie dysponuje żadnymi uprawnieniami w zakresie organizacji systemu jurysdykcyjnego i jedynie może podejmować decyzje, które w ramach posiadanych środków mają stworzyć warunki organizacyjne dla sprawnego działania wydziałów sądu. Natomiast organizacja systemu jurysdykcyjnego to zadanie Ministra Sprawiedliwości, realizowane w ramach nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów, zgodnie z treścią art. 9 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oceniana skarga na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r. poz. 1259 ze zm., zwana dalej „ustawą o skardze” lub „ustawą”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Niniejsza skarga została wniesiona, albowiem - zdaniem skarżących - postępowanie toczące się przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (sygn. akt VI ACa .../16) trwało dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych, albowiem w sprawie nie występowała potrzeba prowadzenia

skomplikowanego postępowania dowodowego w celu ustalenia stanu faktycznego, a Sąd odwoławczy nie rozpoznał wniesionej przez nich apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji przez okres 1 roku i 1 miesiąca, przy czym w tym czasie Sąd drugiej instancji nie wyznaczył terminu rozpoznania środka odwoławczego, ani nie podjął w sprawie jakichkolwiek innych czynności.

W art. 2 ust. 2 ustawy o skardze ustawodawca wyjaśnił, że dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Ustawodawca nie określił wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano jednak, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121 i z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884). Przewlekłość postępowania zachodzi przy tym zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzie je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 marca 2014 r., III SPP 28/14, LEX nr 1620557 i z dnia 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16, LEX nr 2122413).

W przedmiotowej sprawie skarżący wiążą przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...], w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (sygn. akt VI ACa .../16), z okolicznością nierozpoznania przez Sąd

odwoławczy wniesionej przez nich w dniu 18 stycznia 2016 r. apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji. Z akt sprawy wynika, że apelacja skarżących wpłynęła do Sądu Okręgowego w [...] w dniu 21 stycznia 2016 r., zaś akta z apelacją zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w [...] w dniu 18 kwietnia 2016 r. Tego samego dnia sprawę wpisano do repertorium i wyznaczono sędziego referenta. Zarządzeniem bez daty, wykonanym w dniu 10 marca 2017 r., Przewodniczący Wydziału wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 17 maja 2017 r.

Zdaniem Sądu Najwyższego, wprowadzie postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w [...] trwało dosyć długo, jednakże czas jego trwania nie był nieuzasadniony, co uniemożliwia stwierdzenie przewlekłości postępowania. W judykaturze utrwalił się pogląd, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy. Tymczasem w niniejszej sprawie od chwili przekazania sprawy z apelacją do Sądu odwoławczego do czasu wyznaczenia terminu rozprawy upłynął okres 10 miesięcy i 20 dni. Ponadto w okresie od 18 kwietnia 2016 r. do 10 marca 2017 r., tj. wyznaczenia terminu rozprawy, Sąd Apelacyjny w [...] podjął czynności polegające na zbadaniu, czy przekazana do rozpoznania apelacja nie zawierała braków formalnych. Nie można więc mówić o całkowitej bezczynności Sądu odwoławczego w powyższym czasie.

Podkreślenia wymaga również okoliczność, że termin rozprawy w przedmiotowej sprawie został wyznaczony według kolejności wpływu spraw do wydziału, do czego zobowiązywał Przewodniczącego Wydziału przepis § 43 ust. 1 Regulaminu. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wskazuje się na rodzaje (kategorie) spraw cywilnych, które powinny być rozpoznane ze szczególną pilnością, a więc spraw, w których relatywnie krótszy okres bezczynności sądu jest traktowany jako przewlekłość postępowania. Należą do nich m.in. sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych (por. wyrok ETPC z dnia 30 października 1998 r., skarga nr 28616/95 w sprawie Styranowski przeciwko Polsce, RJD 1998-VIII, s. 3376), ze względu na charakter dochodzonych świadczeń, z reguły służących zapewnieniu środków utrzymania. Skrócenie czasu rozpoznania spraw jest konieczne w przypadku spraw uznanych w wewnętrznym porządku

prawnym za wymagające szczególnych procedur zapewniających sprawność i szybkość postępowań sądowych, do których zaliczają się sprawy z zakresu prawa pracy oraz ubezpieczeń społecznych, gdyż polegają one często na osądzaniu kwestii o życiowym znaczeniu dla zapewnienia bytu materialnego pracownikom lub ubezpieczonym (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2005 r., III SPP 34/05, OSNP 2005 nr 20, poz. 327 i z dnia 17 marca 2016 r., III SPP 47/16, LEX nr 2016032). Przedmiotowa sprawa nie należy do powyższej kategorii.

Ubocznie należy zauważyć, że w ocenianej sprawie postanowieniem z dnia 18 listopada 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] stwierdził przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w [...] - Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz przyznał K. C. od Skarbu Państwa kwotę 3.000 zł (sygn. akt VI S .../15). Podstawą uznania za przewlekłe postępowania przed Sądem pierwszej instancji było jego trwanie przez okres 20 miesięcy. Jednakże niniejsza skarga wpłynęła po upływie 12 miesięcy liczonych od wniesienia poprzedniej, a więc z zachowaniem wymogu wynikającego z art. 14 ust. 1 ustawy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy oddalił skargę na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy.

kc